

Hospital Universitari
MútuaTerrassa

Unitat Docent Psiquiatria

Pla Supervisió

PLA SUPERVISIÓ PSIQUIATRIA

Coordinadora: Dr. Josep Gascón Barrachina

Autores:

Dra. Yolanda Tascón

Dr. Tulio Callorda

Centre: Hospital Universitari MútuaTerrassa

Data d'elaboració: abril 2013

Data d'aprovació pel Comitè de Docència: 25/04/2013

Data d'aprovació pel Comitè Executiu Assistencial: 15/10/2014

Número de revisió: 2ª Edició. 27/02/2019

Índex

1. Introducció.....	4
2. Nivells de responsabilitat	4
3. Pla de supervisió de l'atenció continuada (atenció a Urgències)	5
3.1. Organització de les guàrdies	5
4. Pla de supervisió durant el període formatiu	8

1. Introducció

El metge resident de Psiquiatria ha d'adquirir, durant els seus anys de formació, els coneixements, habilitats i aptituds necessàries per oferir una cura integral del pacient amb trastorn mental. I tot això ha d'anar acompanyat d'una actitud oberta a l'aprenentatge teòric i pràctic. Per tant, cal que el resident sigui supervisat durant la seva residència, encara que la supervisió serà cada vegada menor a mesura que el resident vagi avançant en la seva formació.

A continuació s'exposen els nivells de responsabilitat que ha d'assolir el resident una vegada que ha fet les rotacions per totes les unitats del Servei, els nivells que ha d'aconseguir en acabar la residència i els nivells de responsabilitat durant l'atenció continuada de la guàrdia segons l'any de residència. Tot el document es basa en el programa oficial de Psiquiatria (publicat en l'ordre SCO/2616/2008, aprovada al BOE núm. 224, del 16 de setembre del 2008) i recull les seves indicacions. S'han tingut en compte les peculiaritats del Servei de Psiquiatria i Psicologia. No s'exposen els coneixements que ha d'adquirir un resident sinó les habilitats, juntament amb el nivell de responsabilitat que correspon a cadascuna.

Al document també es defineix el grau de supervisió dels metges residents de Psiquiatria durant la seva activitat a l'àrea d'Urgències i durant el període formatiu al llarg dels quatre anys de residència.

2. Nivells de responsabilitat

Per tal de garantir un augment progressiu del grau de responsabilitat i una supervisió minvant, s'han establert diferents nivells de responsabilitat. A continuació es defineixen aquests nivells:

NIVELLS DE RESPONSABILITAT	
Nivell 1 (nivell de més responsabilitat)	El resident realitza l'activitat sense necessitat de supervisió, però encara pot disposar d'aquesta possibilitat si ho considera oportú.
Nivell 2 (nivell de responsabilitat intermedi)	El resident realitza l'acte mèdic sota la supervisió directa o indirecta del facultatiu responsable.
Nivell 3 (nivell de menys responsabilitat)	El resident actua com a observador o assistent de les activitats realitzades pel facultatiu especialista.

3. Pla de supervisió de l'atenció continuada (atenció a Urgències)

3.1. Organització de les guàrdies

Les urgències psiquiàtriques constitueixen un dels pilars transversals bàsics dins de la formació nuclear.

Durant tot el període formatiu es recomana que els residents facin una mitja de 4 guàrdies al mes.

3.2. Objectius docents

Un cop finalitzat el període formatiu, el resident ha d'estar capacitat per:

- Dur a terme de manera autònoma l'atenció de les urgències psiquiàtriques.
- Avaluar les urgències en funció dels criteris d'ingrés i derivació.
- Gestionar adequadament les situacions conflictives.

Els objectius docents se centren en l'adquisició de les habilitats que el resident ha d'haver assolit en finalitzar la seva residència:

- Fer una aproximació diagnòstica inicial mitjançant l'anamnesi i la història clínica.
- Identificar les situacions clíniques compatibles amb la condició de trastorn mental.
- Efectuar una orientació terapèutica en l'àmbit de les urgències de les principals síndromes psicopatològiques.
- Assolir la competència necessària en la utilització dels criteris d'ingrés hospitalari i de derivació als dispositius sanitaris corresponents.
- Establir una relació terapèutica amb els pacients i afavorir l'ambient de comprensió, confiança, empatia i confidencialitat amb ells i amb els seus familiars.
- Consultar eficaçment altres professionals sanitaris (maneig de la interconsulta hospitalària) i col·laborar activament amb tots els professionals en el context d'un servei multidisciplinari per a la gestió de casos complexos.
- Fer intervencions en diferents situacions de crisi i tractar situacions conflictives.

3.3. Grau de supervisió

Segons estableix l'ordre SCO/2616/2008, el metge en formació requereix un grau minvant de supervisió a mesura que avança el trajecte formatiu.

A continuació, tenint en compte els nivells de responsabilitat, es descriu el grau de supervisió dels residents de Psiquiatria en la seva activitat a Urgències.

Residents de primer any

El resident de primer any realitza durant els 12 mesos guàrdies de Medicina Interna i guàrdies al Servei de Psiquiatria.

Durant aquest any, la supervisió per part dels facultatius especialistes és contínua, tant durant les guàrdies de Medicina Interna com en les de Psiquiatria. Durant les guàrdies de Medicina Interna s'aplicarà el grau de supervisió que s'especifica al pla de supervisió específic d'Urgències. El grau de responsabilitat del resident durant la guàrdia és de nivell 3. No pot fer cap intervenció terapèutica, alta hospitalària o emissió d'informe sense la supervisió del facultatiu especialista responsable. El resident podrà fer l'anamnesi i l'exploració física i psicopatològica i podrà sol·licitar analítiques bàsiques (per a aquestes tasques tindrà un grau de supervisió de nivell 1).

Residents de segon any

El resident de segon any manté la seva participació en l'atenció continuada de Psiquiatria, durant la jornada laboral (un cop a la setmana, aproximadament) i durant les guàrdies. Les guàrdies són de presència física a l'hospital i s'inicien a les 14 h.

Durant les guàrdies, el resident està supervisat per un facultatiu especialista de presència física a l'hospital. El nivell de supervisió al llarg d'aquest any és de nivell 3-2. Inicialment és de nivell 3 i, progressivament, depenent de les habilitats i capacitats de cada resident (són valorats de manera individualitzada), es va passant a un grau de supervisió de nivell 2. El responsable docent i el tutor són qui decideixen el grau de supervisió.

Quan el resident té un grau de supervisió de nivell 2:

- Ha de consultar prèviament tots els pacients susceptibles d'ingrés o derivació a un altre centre.
- Ha de comunicar els actes mèdics rellevants al facultatiu docent responsable.
- Pot requerir supervisió en els informes elaborats a Urgències, sobretot aquells que presentin complexitat.

Residents de tercer i quart any

Els residents de tercer i quart any fan les guàrdies com els anteriors, és a dir, de presència física a l'hospital.

El resident de tercer any manté l'activitat de formació continuada en l'atenció a les urgències psiquiàtriques dins de la seva jornada laboral i en les guàrdies. Dins de la jornada laboral disposa de la supervisió directa d'un facultatiu especialista fins a les 16 h per poder consultar dubtes (assumeix un grau de responsabilitat 1-2). En les guàrdies (fora de l'horari laboral), compta amb la supervisió d'un adjunt amb guàrdia localitzada (assumeix un grau de responsabilitat 1-2).

La responsabilitat del resident de quart any és de nivell 1 durant tot l'any, encara que sempre pot consultar el facultatiu si ho considera oportú.

PERÍODE FORMATIU	SUPERVISIÓ DE LES GUÀRDIES	PLA DE SUPERVISIÓ	NIVELL DE RESPONSABILITAT
Primer any	12 mesos de guàrdies de Medicina Interna al Servei d'Urgències de l'hospital (mitjana de dues guàrdies).	Pla de supervisió d'Urgències	Nivell 3
	12 mesos de guàrdies de Psiquiatria (mitjana de dues guàrdies)	Pla de supervisió de Psiquiatria	Nivell 3
Segon any	Fan guàrdies de l'especialitat supervisats per un facultatiu especialista en Psiquiatria de guàrdia presencial	Pla de supervisió de Psiquiatria	Nivell 2-3
Tercer i quart any	Fan guàrdies de l'especialitat supervisats per un facultatiu especialista en Psiquiatria de guàrdia presencial		Nivell 1-2

4. Pla de supervisió durant el període formatiu

El pla de supervisió pretén estipular uns nivells de responsabilitat a fi d'assolir els objectius docents, que en definitiva conduiran a aconseguir les competències necessàries per esdevenir especialista en Psiquiatria.

El programa de l'especialitat inclou:

- Competència clínica
 - Diagnòstic, tractament i programes de rehabilitació
 - Atenció integral al malalt mental
 - Estar en condicions d'assolir, un cop completada la formació general, coneixements i competències bàsiques en una subespecialitat
- Competències vinculades al coneixement i a la investigació
- Competències vinculades a la comunicació
 - Establir una adequada relació terapèutica i obtenir informació clínica rellevant en cada fase de l'actuació mèdica
 - Comunicació entre els diferents equips assistencials i equips interdisciplinaris
- Competències vinculades a la promoció de la salut
- Competències vinculades a la gestió clínica i l'ètica

El resident haurà d'adquirir coneixements teòrics i clínics, habilitats i actituds que es recullen en el programa de l'especialitat. El pla de supervisió ha de facilitar i alhora garantir-ne l'adquisició.

A continuació es descriuen els nivells de responsabilitat segons l'any de residència i el període formatiu dels residents, tenint en compte les competències, coneixements, habilitats i actituds que han d'aconseguir en cada rotació.

A mesura que els residents avancen en el seu període formatiu, el grau de supervisió es va reduint i el nivell de responsabilitat va augmentant, però també cal considerar les aptituds i actituds del resident i la valoració per part del tutor i de l'adjunt docent corresponent.

Rotació: Neurologia i Medicina Interna (Urgències)

El resident de Psiquiatria fa la seva rotació per Neurologia i Medicina Interna durant els 4 primers mesos del primer any de residència. Per tant, el nivell de responsabilitat serà 2 o 3, excepte en la realització de l'anamnesi, l'exploració i la sol·licitud de proves bàsiques.

RESPONSABILITAT	NIVELL DE RESPONSABILITAT
	R1
Anamnesi i exploració física	Nivell 1
Sol·licitud de proves diagnòstiques bàsiques: analítica, radiografia simple, ecografia	Nivell 1
Sol·licitud de proves diagnòstiques especials: radiografies complexes (TAC, RMN, radiologia intervencionista), endoscòpies, puncions...	Nivell 3-2*
Indicació o validació de tractament farmacològic	Nivell 3-2*
Elaboració d'informes de procediments diagnòstics o terapèutics	Nivell 3-2*
Informació a pacients i familiars	Nivell 3-2*
Decisió d'alta o ingrés hospitalari	Nivell 3-2*

* Segons el criteri de l'especialista que supervisi el procediment.

Rotació: Hospitalització d'Aguts

Durant el primer any de formació, el resident passa 8 mesos a la Unitat d'Aguts de Psiquiatria, on està supervisat la major part del temps. En els anys posteriors hi passa períodes curts i, per tant, el nivell de responsabilitat i de supervisió varia. El quart any, el grau de responsabilitat és màxim.

RESPONSABILITAT	NIVELL DE RESPONSABILITAT		
	R1	R2-R3	R4
Anamnesi i exploració física i psicopatològica	Nivell 1	Nivell 1	Nivell 1
Sol·licitud de proves diagnòstiques bàsiques: analítica, radiografia simple, ecografia	Nivell 1	Nivell 1	Nivell 1
Sol·licitud de proves diagnòstiques especials: radiografies complexes (TAC, RMN, radiologia intervencionista), endoscòpies, puncions...	Nivell 3-2*	Nivell 2	Nivell 1
Diagnòstic i avaluació del pacient agut hospitalitzat	Nivell 3-2*	Nivell 2	Nivell 1
Aplicació de tècniques neurobiològiques i psicològiques bàsiques en el procediment diagnòstic	Nivell 3-2*	Nivell 2	Nivell 1
Maneig dels psicofàrmacs	Nivell 3-2*	Nivell 2	Nivell 1
Maneig de la teràpia electroconvulsiva	Nivell 2	Nivell 2	Nivell 1
Informació a pacients i familiars	Nivell 3-2*	Nivell 2	Nivell 1
Elaboració d'informes d'alta	Nivell 3-2*	Nivell 2*	Nivell 1*
Decisió d'alta o ingrés hospitalari	Nivell 3-2*	Nivell 2	Nivell 1

* Segons el criteri de l'especialista responsable docent.

Rotació: Salut Mental Comunitària

Entre el final del primer any i el segon any del període formatiu, els residents passen pel centre de salut mental d'adults durant 10 mesos. És el dispositiu on es fa el seguiment ambulatori dels pacients amb trastorn mental.

RESPONSABILITAT	NIVELL DE RESPONSABILITAT		
	R1	R2-R3	R4
Història clínica completa amb anamnesi i exploració psicopatològica	Nivell 1	Nivell 1	Nivell 1
Sol·licitud de proves diagnòstiques bàsiques: analítica, radiografia simple, ecografia	Nivell 1	Nivell 1	Nivell 1
Sol·licitud de proves diagnòstiques especials: TAC, RMN i d'altres	Nivell 2	Nivell 1	Nivell 1
Orientació diagnòstica	Nivell 2	Nivell 2-1*	Nivell 1
Maneig dels psicofàrmacs en la situació aguda i en el tractament de manteniment	Nivell 2	Nivell 2-1*	Nivell 1
Maneig d'intervencions i situacions de crisi	Nivell 2	Nivell 2-1*	Nivell 1
Derivació dels pacients als diferents recursos de salut mental (unitat d'aguts, centre de dia...)	Nivell 2	Nivell 2-1*	Nivell 1
Indicació de teràpia psicològica	Nivell 2	Nivell 2-1*	Nivell 1
Informació a pacients i familiars	Nivell 2	Nivell 2-1*	Nivell 1
Decisió d'ingrés hospitalari programat o urgent des del centre de salut mental	Nivell 2	Nivell 2-1*	Nivell 1
Elaboració d'informes clínics	Nivell 2	Nivell 2-1*	Nivell 1

* Segons el criteri de l'especialista responsable docent.

Rotació: Psicologia

La formació en Psicologia és transversal, és a dir, es desenvolupa al llarg de tot el període formatiu, però en concret durant el període formatiu al centre de salut mental el resident fa una rotació específica en aquesta àrea, habitualment de R2. En aquesta àrea, habitualment, el resident té un nivell de responsabilitat 3-2.

RESPONSABILITAT	NIVELL DE RESPONSABILITAT R1-R3
Història clínica psicològica completa	Nivell 2-1*
Maneig de les diferents proves psicomètriques	Nivell 3-2*
Maneig de la teràpia grupal	Nivell 3
Aplicació de les diferents tècniques cognitivoconductuals	Nivell 3

Rotació: Unitat de Drogodependències

Psiquiatria		
Pla Supervisió		Febrer 2019

Fins el segon o tercer any no es fa la rotació pel Servei de Drogodependències, on el resident s'està tres mesos. R2 i R3 reben el mateix grau de supervisió.

RESPONSABILITAT	NIVELL DE RESPONSABILITAT	
	R2-R3	R4
Història clínica completa amb anamnesi i exploració psicopatològica	Nivell 1	Nivell 1
Sol·licitud de proves diagnòstiques bàsiques: analítica, radiografia simple, PPD	Nivell 1	Nivell 1
Orientació diagnòstica	Nivell 2	Nivell 1
Maneig dels psicofàrmacs en la situació aguda i en el tractament de manteniment	Nivell 2	Nivell 1
Maneig de les interaccions neurobiològiques dels tractaments farmacològics amb les substàncies d'abús	Nivell 2	Nivell 1
Seguiment i maneig d'una desintoxicació hospitalària de substàncies d'abús	Nivell 2	Nivell 1
Maneig de la patologia dual	Nivell 2	Nivell 1
Maneig d'intervencions i situacions de crisi en pacients drogodependents	Nivell 2	Nivell 1
Derivació dels pacients als diferents recursos de drogodependències (unitat de desintoxicació hospitalària, unitats de patologia dual, centre de dia, comunitats terapèutiques...)	Nivell 2	Nivell 1
Informació a pacients i familiars	Nivell 2	Nivell 1

Rotació: Rehabilitació Psiquiàtrica en la Unitat d'Ingrés de Subaguts

Aquesta rotació es fa a partir del segon o tercer any de formació. El nivell de responsabilitat és 2, excepte quan el resident està en quart any o a finals del tercer.

RESPONSABILITAT	NIVELL DE RESPONSABILITAT	
	R2-R3	R4
Història clínica completa amb anamnesi i exploració psicopatològica	Nivell 1	Nivell 1
Sol·licitud de proves diagnòstiques bàsiques: analítica, radiografia simple, PPD	Nivell 1	Nivell 1
Orientació diagnòstica	Nivell 2	Nivell 1
Maneig clínic i seguiment dels pacients amb trastorn mental crònic	Nivell 2	Nivell 1

Maneig del tractament psicofarmacològic en les patologies	Nivell 2	Nivell 1

Psiquiatria	
Pla Supervisió	Febrer 2019

resistents		
Maneig dels recursos socio-sanitaris per als pacients amb trastorn mental sever. Derivació a programes especialitzats de rehabilitació i suport social	Nivell 2	Nivell 1
Afrontament de situacions de crisi i prevenció de conflictes	Nivell 2	Nivell 1
Elaboració i desenvolupament pràctic de plans individualitzats de rehabilitació	Nivell 2	Nivell 1
Informació a pacients i familiars	Nivell 2	Nivell 1
Decisió d'alta hospitalària	Nivell 2	Nivell 1
Elaboració d'informes d'alta	Nivell 2	Nivell 1

* Segons el criteri de l'especialista responsable docent.

Rotació: Psiquiatria Infantil i de l'Adolescència

La rotació per aquesta àrea sol fer-se en el darrer període formatiu: a finals del tercer any de residència o habitualment el quart any. En tractar-se d'una subespecialitat, el grau de supervisió és alt, encara que el resident estigui en el quart any de formació.

RESPONSABILITAT	NIVELL DE RESPONSABILITAT R3-R4
Història clínica completa amb anamnesi i exploració psicopatològica	Nivell 2-1*
Sol·licitud de proves diagnòstiques bàsiques: analítica, radiografia simple, PPD	Nivell 2-1*
Orientació diagnòstica en pacients infantils i juvenils amb trastorn mental	Nivell 2-1*
Maneig clínic i seguiment de pacients infantils i juvenils amb trastorn mental	Nivell 2-1*
Maneig del tractament psicofarmacològic en pacients infantils i juvenils	Nivell 2-1*
Maneig dels recursos i de les diferents derivacions en la població infantil i juvenil	Nivell 2-1*
Afrontament de situacions de crisi i prevenció de conflictes	Nivell 2-1*
Informació a pacients i familiars	Nivell 2-1*
Elaboració d'informes assistencials	Nivell 2-1*

* Segons el criteri de l'especialista responsable docent.

Psiquiatria	
Pla Supervisió	Febrer 2019

Rotació: Psiquiatria d'Enllaç

La formació en interconsulta es desenvolupa al llarg del tot el període formatiu.

RESPONSABILITAT	NIVELL DE RESPONSABILITAT		
	R1	R2-R3	R4
Anamnesi i exploració psicopatològica	Nivell 1	Nivell 1	Nivell 1
Diagnòstic i avaluació del pacient agut hospitalitzat en un hospital general	Nivell 3-2*	Nivell 2-1*	Nivell 1
Maneig del tractament psicofarmacològic en aquest tipus de pacients i maneig de les possibles interaccions amb tractaments mèdics no psicofarmacològics	Nivell 3-2*	Nivell 2	Nivell 1
Coordinació amb els diferents dispositius medicoquirúrgics	Nivell 3-2*	Nivell 2-1*	Nivell 1

* Segons el criteri de l'especialista responsable docent.

Rotació: Unitat de Trastorns de la Conducta Alimentària

Es tracta d'una rotació optativa però que els nostres residents solen fer en disposar d'una unitat al mateix centre. Habitualment es fa durant el tercer o quart any.

RESPONSABILITAT	NIVELL DE RESPONSABILITAT R3-R4
Anamnesi i exploració psicopatològica	Nivell 1
Sol·licitud de proves diagnòstiques bàsiques	Nivell 1
Diagnòstic i orientació terapèutica dels pacients amb TCA	Nivell 2-1*
Maneig del tractament psicofarmacològic en els pacients amb TCA	Nivell 2-1*
Maneig dels diferents recursos en els pacients amb TCA	Nivell 2-1*
Seguiment del pacient amb TCA que requereix ingrés hospitalari	Nivell 2-1*

* Segons el criteri de l'especialista responsable docent.